
Državni izpitni center

M 1 6 2 4 1 1 2 3

JESENSKI IZPITNI ROK

FIZIKA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 29. avgust 2016

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

Naloga	Odgovor
1	♦ C
2	♦ B
3	♦ B
4	♦ D
5	♦ B
6	♦ A
7	♦ B
8	♦ D
9	♦ A

Naloga	Odgovor
10	♦ C
11	♦ A
12	♦ D
13	♦ B
14	♦ C
15	♦ C
16	♦ D
17	♦ D
18	♦ C

Naloga	Odgovor
19	♦ C
20	♦ D
21	♦ D
22	♦ A
23	♦ B
24	♦ A
25	♦ D
26	♦ D
27	♦ D

Naloga	Odgovor
28	♦ D
29	♦ D
30	♦ D
31	♦ D
32	♦ D
33	♦ B
34	♦ D
35	♦ C

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupno število točk IP 1: 35

IZPITNA POLA 2

1. Merjenje

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila																								
1.1	2	<table border="1"> <thead> <tr> <th>T [°C]</th> <th>j [W/m²]</th> <th>T [K]</th> <th>T^4 [10⁹ K⁴]</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-20</td> <td>220</td> <td>253</td> <td>4,1</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>320</td> <td>273</td> <td>5,6</td> </tr> <tr> <td>20</td> <td>410</td> <td>293</td> <td>7,4</td> </tr> <tr> <td>40</td> <td>540</td> <td>313</td> <td>9,6</td> </tr> <tr> <td>60</td> <td>700</td> <td>333</td> <td>12,3</td> </tr> </tbody> </table>	T [°C]	j [W/m ²]	T [K]	T^4 [10 ⁹ K ⁴]	-20	220	253	4,1	0	320	273	5,6	20	410	293	7,4	40	540	313	9,6	60	700	333	12,3	Pretvorba temperature ... 1 točka. Izračun četrte potence ... 1 točka.
T [°C]	j [W/m ²]	T [K]	T^4 [10 ⁹ K ⁴]																								
-20	220	253	4,1																								
0	320	273	5,6																								
20	410	293	7,4																								
40	540	313	9,6																								
60	700	333	12,3																								
1.2	3	<p>♦ graf</p>	Pravilno označene osi ... 1 točka. Pravilno vnesene merske točke ... 1 točka. Smiselno narisana premica ... 1 točka.																								
1.3	2	<p>♦ $k = \frac{\Delta j}{\Delta T^4} = \frac{700 \text{ W m}^{-2} - 220 \text{ W m}^{-2}}{12,3 \cdot 10^9 \text{ K}^4 - 4,1 \cdot 10^9 \text{ K}^4} = 5,9 \cdot 10^{-8} \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-4}$</p>	Oznaka točk ... 1 točka. Izračun ... 1 točka.																								
1.4	1	♦ Stefanova konstanta																									
1.5	3	<p>♦ povprečna dolžina: 45,1 cm</p> <p>♦ povprečna širina: 25,0 cm</p>	Povprečna dolžina in povprečna širina ... 1 točka. Absolutni napaki ... 1 točka. Relativni napaki ... 1 točka.																								

1.6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ absolutna napaka dolžine: 0,2 cm absolutna napaka širine: 0,2 cm ♦ relativna napaka dolžine: 0,004 relativna napaka širine: 0,008 	
4	<ul style="list-style-type: none"> ♦ toplotni tok: 9,9 W ♦ relativna napaka toplotnega toka: ♦ absolutna napaka toplotnega toka: $T = 353 \text{ K} \pm 1 \text{ K} = 353 \text{ K} (1 \pm 0,003)$ $T^4 = 353^4 \text{ K}^4 (1 \pm 0,01)$ $S = a \cdot b = 4,5 \cdot (1 \pm 0,004) \text{ dm} \cdot 2,5 \cdot (1 \pm 0,008) \text{ dm} =$ $= 11,3 \text{ dm}^2 (1 \pm 0,01)$ $P = \sigma T^4 S =$ $= 5,67 \cdot 10^{-8} \text{ WK}^{-4} \text{ m}^{-2} \cdot 353^4 \text{ K}^4 (1 \pm 0,01) \cdot S (1 \pm 0,01) =$ $= 99 \text{ W} (1 \pm 0,02) = 99 \text{ W} \pm 2 \text{ W}$ 	<p>Izračun površine ploščine ... 1 točka. Izračun relativne napake temperature ... 1 točka. Izračun moči ... 1 točka. Pravilno izračunani napaki toplotnega toka ... 1 točka.</p>

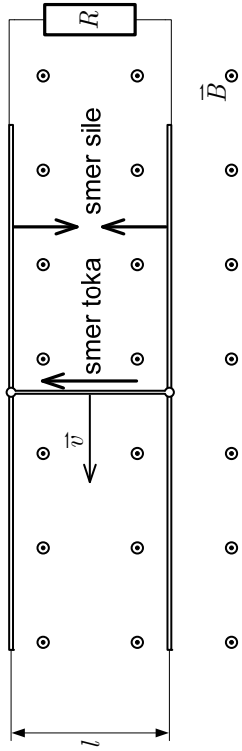
2. Mehanika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	2	<p>♦ obhodni čas: 316 h</p> $t_o = \frac{2\pi r}{v} = \frac{2\pi \cdot 29 \cdot 10^3 \text{ m}}{0,16 \text{ m s}^{-1}} = 1,1 \cdot 10^6 \text{ s} = 316 \text{ h}$	Izraz ...1 točka. Izračun ...1 točka.
2.2	1	<p>♦ centripetalni pospešek: $8,8 \cdot 10^{-7} \text{ m s}^{-2}$</p> $a_c = \frac{v^2}{r} = \frac{(0,16 \text{ m s}^{-1})^2}{29 \cdot 10^3 \text{ m}} = 8,8 \cdot 10^{-7} \text{ m s}^{-2}$	
2.3	2	<p>♦ vsota sil: 2,56 mN</p> $\sum F = ma_c = 2900 \text{ kg} \cdot 8,8 \cdot 10^{-7} \text{ m s}^{-2} = 2,56 \text{ mN}$	Izraz ...1 točka. Izračun ...1 točka.
2.4	2	<p>♦ masa komete: $1,1 \cdot 10^{13} \text{ kg}$</p> $M = \frac{gr^2}{G} = \frac{8,8 \cdot 10^{-7} \text{ m s}^{-2} (29 \cdot 10^3 \text{ m})^2}{6,6 \cdot 10^{-11} \text{ N m}^2 \text{ kg}^{-2}} = 1,1 \cdot 10^{13} \text{ kg}$	Izraz ...1 točka. Izračun ...1 točka.
2.5	2	<p>♦ čas odboja: 353 s</p> $t = \frac{\Delta v}{g} = \frac{0,06 \text{ m s}^{-1}}{1,7 \cdot 10^{-4} \text{ m s}^{-2}} = 353 \text{ s}$	Izraz ...1 točka. Izračun ...1 točka.
2.6	2	<p>♦ največja oddaljenost: 2,64 m</p> $h = \bar{v}t = \frac{0,03 \text{ m s}^{-1} \cdot 353 \text{ s}}{2} = 2,64 \text{ m}$	Izraz ...1 točka. Izračun ...1 točka.
2.7	2	<p>♦ sunek sile: 41 Ns</p> $F\Delta t = \Delta G = m(v_1 - v_2) = 100 \text{ kg} \cdot (0,38 \text{ m s}^{-1} + 0,03 \text{ m s}^{-1}) = 41 \text{ Ns}$	Izraz ...1 točka. Izračun ...1 točka.
2.8	2	<p>♦ moč vesoljca: 55 mW</p> $P = \frac{mv^2}{2t} = \frac{100 \text{ kg} \cdot (0,03 \text{ m s}^{-1})^2}{2 \cdot 0,8 \text{ s}} = 56 \text{ mW}$	Izraz ...1 točka. Izračun ...1 točka.

3. Termodinamika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ plinska enačba: $pV = nRT$ ♦ količine: p – tlak; V – prostornina; n – množina snovi; R – splošna plinska konstanta; T – temperatura 	
3.2	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ masa: $1,5 \cdot 10^{-4}$ kg $n = \frac{pV}{RT} = \frac{9,8 \cdot 10^4 \text{ N m}^{-2} \cdot 1,2 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3}{8314 \text{ J kmol}^{-1} \text{ K}^{-1} \cdot 295 \text{ K}} = 4,8 \cdot 10^{-6} \text{ kmol}$ $n = \frac{m}{M} \rightarrow m = nM = 4,8 \cdot 10^{-6} \text{ kmol} \cdot 32 \text{ kg kmol}^{-1} = 1,5 \cdot 10^{-4} \text{ kg}$ 	Kilomolska masa kisika ... 1 točka. Množina snovi ... 1 točka. Masa ... 1 točka.
3.3	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ število molekul: $2,9 \cdot 10^{21}$ $N = nN_A = 4,8 \cdot 10^{-6} \text{ kmol} \cdot 6,0 \cdot 10^{26} \text{ kmol}^{-1} = 2,9 \cdot 10^{21}$ 	Postopek ... 1 točka. Izračun ... 1 točka.
3.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ tlak: 117 kPa $p_2 = p_1 \frac{T_2}{T_1} = 98 \text{ kPa} \cdot \frac{353 \text{ K}}{295 \text{ K}} = 117 \text{ kPa}$ 	Izraz ... 1 točka. Izračun ... 1 točka.
3.5	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ hitrost: $5,3 \cdot 10^2 \text{ m s}^{-1}$ $\overline{W}_k = \frac{3}{2} kT = \frac{mv^2}{2}, m = Mu, \rightarrow v = \sqrt{\frac{3kT}{Mu}} = 525 \text{ m s}^{-1}$ 	Izraz za maso molekule ... 1 točka. Izraz za hitrost ... 1 točka. Izračun ... 1 točka.
3.6	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zaradi večje hitrosti so trki molekul ob steno pogostejši. ♦ Suneke sile molekule na steno posode pri vsakem trku je zaradi večje gibalne količine hitrejših molekul večji. 	Za točko zadostuje eden od dveh razlogov.
3.7	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Komentar: zaradi segrevanja se prostornina bučke poveča za 0,15 %, zaradi česar je tlak manjši le za 0,15 % oz. 0,18 kPa, kar ne pojasni izmerjene razlike. $\Delta V = \beta V \Delta T = 0,18 \text{ ml} \rightarrow \frac{\Delta V}{V} = 0,15 \%$ 	Prostorninski raztezek ... 1 točka. Zveza med spremembo prostornine in spremembo tlaka ... 1 točka. Pravilen sklep ... 1 točka.

4. Električna in magnetizem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ magnetni pretok: $\Phi = \vec{B} \cdot \vec{S}$, lahko tudi $\Phi = B \cdot S \cdot \cos \alpha$ ♦ Φ – magnetni pretok; B – gostota magnetnega polja; S – ploščina ploskve; α – kot med smerjo silnic in pravokotnico na zanko 	Enačba ... 1 točka. Pojasnilo glede orientacije ... 1 točka.
4.2	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ sprememba magnetnega pretoka: $\Delta \Phi = 0,05 \text{ T m}^2$ $\Delta \Phi = BS \cos 0^\circ = Blv = Blv \Delta t =$ $= 1,0 \text{ T} \cdot 0,1 \text{ m} \cdot 0,5 \text{ m s}^{-1} \cdot 1 \text{ s} = 0,05 \text{ T m}^2$ 	Zveza med hitrostjo in $\Delta S = vl \Delta t$ ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
4.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ napetost: $U_i = 0,05 \text{ V}$ $U_i = -\frac{\Delta \Phi}{\Delta t} = Blv = 1,0 \text{ T} \cdot 0,1 \text{ m} \cdot 0,5 \text{ m s}^{-1} = 0,05 \text{ V}$ 	
4.4	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ tok: $I_i = 0,05 \text{ A}$ $I_i = \frac{U_i}{R} = \frac{0,05 \text{ V}}{1 \Omega} = 0,05 \text{ A}$ 	
4.5	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ sila: $F = 5 \text{ mN}$ $F = I_i Bl = 0,05 \text{ A} \cdot 1,0 \text{ T} \cdot 0,1 \text{ m} = 5 \text{ mN}$ 	Izraz za silo na vodnik s tokom ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
4.6	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ delo: $A = 2,5 \text{ mJ}$ $A = Fv = Fv \Delta t = 5 \cdot 10^{-3} \text{ N} \cdot 0,5 \text{ m s}^{-1} \cdot 1 \text{ s} = 2,5 \text{ mJ}$ ♦ moč: $P = Fv = 2,5 \text{ mW}$ 	Delo ... 1 točka. Moč ... 1 točka.
4.7	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ smer induciranega toka ♦ smeri sile magnetnega polja na tirnici 	Smer toka ... 1 točka. Smeri sil ... 1 točka.

4.8	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ kapaciteta kondenzatorja: $C = \frac{\epsilon_0 S}{d} = 89 \text{ pF}$ ♦ naboj na kondenzatorju: $e = CU = 4,5 \cdot 10^{-12} \text{ A s}$ ♦ Pojasnilo: sila ni enaka, saj tok ne teče in na prečko ne deluje magnetna sila.	Kapaciteta ... 1 točka. Naboj ... 1 točka. Pojasnilo ... 1 točka.
-----	---	--	---

5. Nihanje, valovanje in optika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ frekvenca: $\nu = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{g}{l}}$ ♦ ν – frekvenca; l – dolžina nihala; g – težni pospešek 	Izraz ... 1 točka. Poimenovanja ... 1 točka.
5.2	2	♦ dolžina: $l = \frac{t_0^2 g}{4\pi^2} = 24,8 \text{ m}$	Izraz ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.3	2	♦ amplituda hitrosti: $v_0 = 2\pi \frac{x_0}{t_0} = 0,13 \text{ m s}^{-1}$	Izraz ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.4	2	♦ največji pospešek: v skrajni legi, $0,082 \text{ ms}^{-2}$ $a_0 = 2\pi \frac{v_0}{t_0} = 2\pi \frac{0,13 \text{ m s}^{-1}}{10 \text{ s}} = 0,082 \text{ m s}^{-2}$	Legi ... 1 točka. Velikost ... 1 točka.
5.5	1	♦ kinetična energija: $W_{k0} = \frac{1}{2} m v_0^2 = 42 \text{ mJ}$	
5.6	2	♦ kot: $\phi = \arcsin\left(\frac{0,2}{24,8}\right) = 8,1 \text{ mrad}$	Izraz ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.7	2	♦ višina: $h = l(1 - \cos\phi) = 0,81 \text{ mm}$	Izraz ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
5.8	2	♦ amplituda nihanja: $x_{50} = 7,3 \text{ cm}$ število opravljenih nihajev: $n = \frac{500 \text{ s}}{10 \text{ s}} = 50$ amplituda po toliko nihajih: $x_{50} = (1 - 0,02)^{50} \cdot 20 \text{ cm} = 7,3 \text{ cm}$	Število opravljenih nihajev ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.

6. Moderna fizika in astronomija

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ $Z = 92$ ♦ $N = 146$ 	Število protonov ... 1 točka. Število nevtronov ... 1 točka.
6.2	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ vezavna energija: 1,80 GeV $W_v = mc^2 - Nm_n c^2 - Zm_p c^2 =$ $= -1,93 \text{ u} c^2 = 2,9 \cdot 10^{-10} \text{ J} = 1,80 \text{ GeV}$ ♦ specifična vezavna energija: 7,56 MeV $w = W / (N + Z) = 7,56 \text{ MeV}$ 	Vezavna energija ... 1 točka. Specifična vezavna energija ... 1 točka.
6.3	1	♦ reakcija: $^{238}\text{U} \rightarrow ^{234}\text{Th} + ^4\text{He}$	
6.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ masa jedra: 233,996 u $m_{\text{Th}} = m_{\text{U}} - m_{\alpha} - \frac{W}{c^2} =$ $= 238,00239 \text{ u} - 4,001506 \text{ u} - \frac{4,27 \text{ MeV}}{931 \text{ MeV u}^{-1}} = 233,996 \text{ u}$ 	Izraz za maso ... 1 točka. Izračun mase ... 1 točka. Če kandidat izračuna maso brez upoštevanja vezavne energije, dobi 1 točko.
6.5	1	♦ Iz tega, da je novonastalo jedro stabilnejše, sklepamo, da ima večjo specifično vezavno energijo.	
6.6	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ število jeder: $4,9 \cdot 10^{20}$ $Q = mc\Delta T = 0,336 \text{ GJ}$ $N = Q / W_r = 4,9 \cdot 10^{20}$ 	Toplota ... 1 točka. Izraz za število delcev ... 1 točka. Rezultat ... 1 točka.
6.7	1	♦ masa: $m = Nm_u = 0,20 \text{ g}$	
6.8	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ povečanje temperature: $6,1 \cdot 10^{-3} \text{ K}$ $\frac{\Delta T_1}{t} = \frac{Q_1}{mc^2} = \frac{rNW_1}{Nm_q c} = \frac{4,9 \cdot 10^{-18} \text{ s}^{-1} \cdot 4,27 \text{ MeV}}{238 \text{ u} \cdot 120 \text{ J kg}^{-1} \text{ K}^{-1}} = 7,1 \cdot 10^{-8} \text{ K s}^{-1}$ $\Delta T = \frac{t\Delta T_1}{t} = 3600 \text{ s} \cdot 24 \cdot 7,1 \cdot 10^{-8} \text{ K s}^{-1} = 6,1 \cdot 10^{-3} \text{ K}$ 	Izraz ... 1 točka. Rezultat za 1 sekundo ... 1 točka. Končni rezultat ... 1 točka.

Skupno število točk IP 2: 45